

Mohai Tamás-életútinterjú

Készítette: Papp Máté

A beszélgetés időpontja: 2015 december, Budapest.

Szerkesztett, tömörített, lábjegyzetelt változat.

Papp Máté:

Megnéztem a netre feltöltött *Önállás* című egyszemélyes koncertedet 1991-ből. A műsort követő közönségtalálkozón olyasmit mondasz, hogy: „én nem vagyok egy kopasz, szakállas, ötvenéves fickó, akiről olyan komolyság sugárzik”. A Youtube kidobta a *Fasznak annyi* című számod videoklipjét is, amiben egy kopasz, szakállas, ötvenéves fickó, vagyis te tolod az igen komoly, ugyanakkor önironikus rapszövegedet. Hogy is van ez?

Mohai Tamás:

Ezen a régi felvételen még tényleg van hajam. Székesfehérváron ülök a tőlem kicsit fiatalabb generáció tagjai előtt, akik elkezdik kajálni, amit csinálunk a Faxnival¹ – ez látszik is az arcokon, bár a közönség a beszélgetés alatt megritkul. Azt hiszem, elég jól emlékszem arra, amit ott bolygatok vagy bolygatnak a közönségből. Az afférok is megvannak az akkori időkből. Marha érdekes, hogy huszonöt évesen az ember azt a plusz huszonöt évet teljesen másképpen képzei el... Most meg már nem lesz még egyszer huszonöt, mert a jós, aki a Vörös Oroszlánban elregélte a jövőmet, azt mondta – még kétezerben, hármezer forint plusz áfáért –, hogy hetven éves koromig fogok élni. De most ironia nélkül: az leszel, aki a legkevésbé akarsz lenni. Egyébként nem hiszek az ilyen jól hangzó kinyilatkoztatásokban, csak néha valami szöveget üt az ember fejébe. Tehát szöveget ütsz a saját fejedbe egy huszonöt évvel ezelőtti kijelentéssel. Nem örültem meg, világeletemben érdekelt, hogy mi történik körülöttem és mit beszélnek róla, mit mond a szomszéd, a muterom, a faterom, a nagybátyám. Később aztán megtudod, hogy sokan közülük hülyeségeket beszéltek, legfeljebb jól hangzott egy-egy beszólás vagy tanács. Huszonöt éve én is jó dolgokat akartam mondani és ez valamelyest sikerült is, nem esett nagyon szét, mert a koncentráció a legfontosabb mindig, a zenében is. Aztán mégis *Fasznak annyi* lett belőle, látod...

Papp Máté:

Említetted, hogy emlékszel az akkori „afférokra”, amiket a közönség tagjai is feszegettek ezen a beszélgetésen. Mintha a mai napig megmaradt volna nálad egyfajta renitens igazságérzet, ami a zenédben is megnyilvánul.

Mohai Tamás:

Olyan emberekkel pörögtem az utóbbi időben, akikkel újrapergettük a múltat is. Terápia volt, egy csomó VHS-kazettám van, amiket visszanéztem, visszanéztünk. Van konfliktusom a világgal és láttam, hogy akkor is volt, és ez valahogy megnyugtató. Persze mondhatom én, hogy azóta is önazonos vagyok, ha mások meg azt mondják az okosabbak közül, hogy hát igen, a Tomi beleragadt ebbe a tinédzserkori ízébe... És valahol igazuk is van. Mert nekem nincs más választásom, én nem tudok mást csinálni. Tizenhárom éves

---

¹ A Faxni zenekar Székesfehérváron alakult 1983-ban, a korábbi Ergo Sprint tagjaiból. Az akkori felállás: Mohai Tamás (gitár, ének), Mohai Győző (dob), Kádár László (basszusgitár). A szövegek írásába az elején Réti Zoltán és Tóth László segített be. A csapat 1983. szeptember 9-én mutatkozott be a KÖFÉM Klubházában, Székesfehérváron.

koromban elkezdtem gitározni egy tanárnál, aki megvilágította nekem, hogy itt rendszer van, elmélet van, hangnemek vannak, ritmus van... Teljes befordulás, és tizennyolc éves koromig semmi – semmi csavargás, semmi csajozás, semmi almabor –, csak gyakorlás. Aztán zenekarszervezés. Ha barátnőt hozott valaki, szemmel agyonvertem.

Papp Máté:

Zappa az alkoholt is betiltotta a próbákon, úgy tudom.

Mohai Tamás:

Ja, Miles Davis meg szintén a csajokat nem engedte be. Davis akkora király! Nem azért mert megcsinálta, hanem mert igaza van. Frank Zappának is igaza van, és Keith Richards-nak is igaza van. Nemrég olvastam a könyvét.² Aki ilyen cirkuszt tud csinálni, mint ők a Stones-szal, az tényleg azt csinálhat, amit akar.

Papp Máté:

Milyen „cirkuszolás” történt nálatok az öt éves gyakorlás után, hogyan szerveződött az első zenekar?

Mohai Tamás:

Az első tizenhárom év gyakorlatilag a zene megismerésével telt. Valamennyire kialakult a saját mozgásterem a hangszeren első körben, és csináltam egy zenekart, amiben nagyjából én írtam a nótákat és ebben kifejlődtem, kifejlődtünk mint zenészek. A többes számot a testvérem miatt használom, akivel ez idő tájt majdnem mindenhol együtt játszottunk.³ Később aztán ő egy ideig játszott a Katona Klári–Babos Gyula-féle zenekarban vagy a 180-as Csoportban⁴ helyettesített, meg ilyesmik. Én is szóba kerültem az Eddában majd az East-ben. De huszonhat éves koromig a Faxni körül zajlott minden, az volt a legfontosabb, ahonnan az ember kirándulgatott, és ahova mindig visszatért. Születtek új számok, új zenészek is fordultak meg a zenekarban, változott a felállás, dzsesszesebb lett, mert beléptek a Winandék,⁵ vagy trióban csináltuk 1995-ben a *What I say*-lemezt, ami pont rockosabbra sikerült. A legújabb korszakában⁶ pedig már úgy voltam a Faxnival, mint a többi zenekarral, amiben játszottam. Huszonhat éves korom óta tudom elképzelni, hogy nem csak faxnizok. Képzeld el, hogy az első prüntyögések után elkezdtem komponálni és ez tíz évig tartott. Írtam közben a Faxninak száz számot meg a különböző dzsesszformációinknak is ötvenet (ez utóbbiakból jelent meg a *Földközi tengely* című lemez 1990-ben). Tehát megtettük azt a kört, amit Magyarországon meg lehet, a Kisláng Művelődési Ház népművelőitől a Presser Piciig mindenki ismert minket, bár olyan nagyon nagy közönség nem tódult a

---

² Keith Richards *Élet* című önéletrása 2011-ben jelent meg a Cartaphilus Kiadónál, Bus András és Fencsik Tamás fordításában.

³ Mohai Győző (Mohai Tamás testvére) a Faxni mellett számos formációban zenélt dobosként, például a Berki Tamás Bandban és a Mohai–Vörös Trióban.

⁴ Az 1979-ben alakult 180-as Csoport a Steve Reich és Philip Glass nevével fémjelzett repetitív zene kiváló tolmácsolójaként vált ismertté. Kezdetben egyetemi klubokban és művelődési házakban léptek fel, ahol közvetlen légkört teremtve segítettek elfogadtatni a kortárs zene addig ismeretlen irányzatát. A csoport repertoárján külföldi repetitív művek mellett magyar szerzők darabjai is szerepeltek, hazai komponistákat is alkotásra ihlettek, részben saját körükből (pl. Márta István, Szemző Tibor, Melis László, Faragó Béla, Soós András).

⁵ Winand Gábor, dzsesszénekes. A Faxni „dzsessz” felállásában is énekesként, szaxofonosként működött közre.

⁶ *A kerékpár eltolás művészete* címmel jelent meg „az új korszak” első hanganyaga 2007-ben.

koncertjeinkre, sok pénzt nem kerestünk, klasszikus értelemben véve nem váltunk sztárokká sem, hiszen nem lett sláger egyik számunk se. De csak azért, mert mindegyik az.

Papp Máté:

Mi volt az oka, hogy véget ért a faxnizás?

Mohai Tamás:

Minden baromságot kitaláltunk annak idején, hogy ezt definiáljuk. Figyelj, tíz év alatt a Beatles is feloszlott, erre jutottam. Mi elkezdtünk tizenhárom-tizennégy éves korunkban csörömpölni Fehérváron és ebből lett egy olyanfajta országos ismertség, hogy a Hungaroton 1989-ben kiadta egy nagylemezünket,⁷ egy kislemez mellett. Elvileg ezt még Erdős doktorék vizsgálták, de Boros Lajos – akit ti már rádiósként ismertek, de a KISZ Művészegyüttesnél volt egy ideig, aztán a Hungaroton Bravo szerkesztőségének lett a márkamenedzsere – adta ki.

Papp Máté:

A három „T” közül ti melyik kategóriába tartoztatok? Türt? Támogatott? Tiltott?

Mohai Tamás:

A türt az támogatott is volt, mert a türt azt jelentette, hogy csinálhatod azt, amit csinálsz és bemegettél abba a művházba, ahol Grósz Károly fizette a gázszámlát. Ilyen alapon támogatottak is voltunk. Akkor is, amikor a Zenészkör Alapítvány adott pénzt a *Kiadatlan 1992* című albumunk stúdiófelvételeinek⁸ finanszírozásához, háromszázezer forint körüli összeget méghozzá, ami a kilencvenes évek elején nem volt kevés. Ugyanakkor inkább jóindulatot éreztünk bizonyos embereken, nem konkrét támogatói hátszelet, szóval ezek az arcok olykor besegítettek a rendszerek különböző posztjain – és nem feltétlenül az alsó polcokon.

Papp Máté:

A rendszerváltás előtti és utáni időszak mennyiben befolyásolta a lehetőségeiteket?

Mohai Tamás:

A rendszerváltás előtt a művházakban történt minden, az ottani népművelők gázsiját is az állam fizette. Sok klub is működött az ezerkétszáz művház mellett. Az egykori MU Színház helyén például Mini-klub⁹ volt rendszeresen Budapesten, az Almássy téren meg a *Ki mit tud?* A népi együttesekkel vagy színtársulatokkal ugyan nem tudtál annyit utazni, mint a Piramis vagy a 3+2, de azért ezekbe a fővárosi vagy vidéki kultúrházakba elmehettél, ott pedig emberek ültek és bizony meghallgatták a zenédet. Csak nehogy ebből az jöjjön le, hogy én a Kádár-rendszert sírom vissza. Ebben a másik rendszerben van egy csomó zenés kocsma, nyitva is vannak tízig vagy akár éjfél után is. Van rengeteg fesztivál. A klubélet viszont időnként haldoklik.

---

⁷ A *Tizedik történet* című nagylemezen a Mohai-testvérek mellett már Kremnitzky Géza (basszusgítár) és Plecskó László (pozan) játszottak.

⁸ A felvételen Winand Gábor énekes, Farkas Mihály billentyűs, Kádár László és Plecskó László működtek közre.

⁹ Mohai Tamás itt a Lágymányosi Közösségi Házra gondol. Az LKH jelentőségéről a következő helyen olvashatnak bővebben: csehtamasprogram.hu/alprogramok/konnyuzenei-orokseg/poptorteneti-tanosveny/lagymanyosi-kozossegi-haz

Papp Máté:

Hogyan folytatódott a zenésélet a kilencvenes években?

Mohai Tamás:

Mikor elkezdtem azon gondolkodni, hogy csinálni kéne egy másik zenekart, elhívott egy bécsi banda, úgy is volt, hogy kimegyek játszani velük, de aztán inkább mégis elkezdtem a saját nevemen dolgozni. *Századvégi rock and roll* címen megjelent egy tíz-tizenkét számot tartalmazó anyag,¹⁰ mert nem zenekarban gondolkodtam, hanem dalokban. Új felfogásomban letudtam a kötelező gyakorlatokat a helyi, vidéki zenészekkel, cimborákkal és akkor egyszer csak jött az, hogy elkezdtem pesti bandákkal dolgozni. De már a nyolcvanas években is így volt ez, amikor a dzsesszkonzi előtt feljárom a fővárosba. Minden kedden feljöttem, hoztam egy demókazettát valahová, aztán elmentem az Almássy térre, ott ledumáltam, hogy felléphessünk, akkor elszaladtam a Vasasba, ott berúgtam, megláttam az Egry Jancsit¹¹ tizennyolc évesen basszgitározni, és rájöttem, hogy basszdmeg, New York! Aki ezt az érzést tagadja, az hülye, annak elment az esze. Mert itt, Budapesten alakulhat ki az a nagyvárosi fíling, ami ehhez a dologhoz kell, hétköznapi szinten biztos. Pedig én azt az igazi vidéki lezárt létet nem éreztem sosem. Ha Budapest felé késtek is a vonatok, előbb-utóbb csak oda értek.¹² Jöttünk is játszani néha, meg zenei műsorokba, ebbe, abba, *Poptojás*¹³ meg ilyesmik voltak. De olyanok is összejöttek, hogy alig húsz évesen játszhattam Orszáczky Jackie-ék¹⁴ előtt Török Ádám meghívására, amikor először hazajött, úgy 1985 körül. A Lágymányosi Közösségi Házban, egy Mini-klub alkalmával volt a fellépés, lejött egy jammelésre, Tibusz,¹⁵ Szakcsi¹⁶ és Solti Jancsi¹⁷ is ott voltak. Török Ádámék előtt egy másik zenekar meg mi játszottunk a Faxnival trióban. Csörgött másnap a telefon: „Papp Gyula vagyok a Varga Miklós Band-ból, gyere el hozzánk játszani!” Két nap múlva: „Pataky Attila vagyok az Eddából...” Attilánál laktam egy hetet a Kodály köröndnél, onnan jártam be a konziba,¹⁸ meg mentünk Kelenföldre próbálni. De aztán visszatértem a Faxniba, ahonnan – az 1987-es East-es kirándulást leszámítva – csak évekkel később tudtam elszakadni, amikor a Titusszal, egy bécsi, magyar származású dobossal csináltunk egy Titusz és az oroszlán nevezetű rockbandát, amiben ő volt az énekes, és vele együtt írtuk a repertoárt. Korábban elképzelhetetlen volt, hogy társszerzőm legyen, de itt együtt alakítottuk ki a koncepciót. Aztán felvettem újra Muck

---

¹⁰ Az 1992-ben elkészített *Századvégi rock and roll* mellett még egy szólóanyag megjelent egy évvel később *Léha élet* címmel.

¹¹ Egri János, basszusgitáros. Többek közt a Trio Midnight, az Egri János Group, az Egri János Trió, az Egri-Plútó Basses nevű zenekarok fűződnek a nevéhez.

¹² Utalás a Faxni *Budapest felé késnek a vonatok* című dalára, amit Mohai az utóbbi időben átirrt szöveggel (Budapest felől, késnek a vonatok...) vezet elő.

¹³ „A nyolcvanas évtized legelején, néhány merész népművelő kísérleteként létrejött a *Poptojás* tehetségkutató iroda, amely kisebb klubokban, munkásotthonokban léptette fel az abszolút kezdő együtteseket, hogy aztán a legjobbakat a »csúcshelyen«, az Almássy téren mutassa be.” = Tóth Zsuzsa: *Mi lesz az Almássy téri művházzal?* hvg.hu/kultura/20050705almassy. Utolsó letöltés: 2016. május 24.

¹⁴ Orszáczky Miklós (1948–2008), másként Orszácky Jackie, basszusgitáros, énekes, dalszerző, a legendás Sirius zenekar frontembere.

¹⁵ Tátrai Tibor (1952), gitáros. Többek közt a Hobo Blues Band, a Magyar Atom és a Tátrai Band alapító tagja.

¹⁶ Szakcsi Lakatos Béla (1943), dzsesszongorista.

¹⁷ Solti János (1953), dobos. Az LGT oszlopos tagja.

¹⁸ Mohai a Bartók Béla Zeneművészeti Konzervatórium dzsessz tanszakán tanult 1987-ig Babos Gyula tanítványaként, 2004-ben pedig diplomát szerzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Dzsessz tanszakán.

Ferivel¹⁹ a kapcsolatot, akivel korábban már dzsesszeltünk együtt 1990 körül különböző fesztiválokon, meg elkezdtem a Besenyő Brass Band-ben²⁰ játszani, és akkor már ott volt a szomszédban Török Ádám, ő pedig elhívott a Závodi Zacsó²¹ helyett a R.A.A.B.-ba.²² Ez 1995-ben történt és három évet játszottam ott. Mindig volt egy fő zenekarom – akkoriban a R.A.A.B. –, de más helyeken is játszottam, például Ferivel a Muckshow-ban.

Papp Máté:

Akkor a klasszikus értelemben sosem voltál session-zenész?

Mohai Tamás:

De, a kilencvenes évek elején gitárosként is hívogattak ide-oda, az akkori aktuális lemezek felvételeihez: ebből a legérdekesebb, hogy négy Zábó Jimmy-albumon is játszom pár nótában. De ez már a nyolcvanas években elkezdődött a Voga–Turnovszky duóval, Nyeső Marival, az Easttel vagy az Omegával. Én akkoriban nagyon nagy nyitásban voltam, szinte mindent megcsináltam, ami jött, nem haknikat, hanem mondjuk olyanokat, mint a G-pont-lemez három másik gitárossal, Tátrai Tiborral, Alapi Istvánnal és Csillag Endrével. Aztán Keresztes Ildinek és Szekeres Tamásnak szövegeket írtam. 1998-ban a G-pont kapcsán találkoztam a Szappanossal és a Hirlemannel, és akkor alakítottuk meg a Háborút.²³ Kiléptem a R.A.B.B.-ból emiatt, de történt egy gyors rövidre zárás, megállt a Háború, elkezdtünk szétfele menni. De a Szapival együtt maradtunk, és akkor jött a Boom Boom,²⁴ ami egy kocsmai jammelésből indult – az Old Man's Pub egyik karácsonyi buliján léptünk fel először –, de aztán évekig tartott. Ebben az időben dolgoztam együtt a KFT-vel is, 1999-ben a Bornai²⁵ felhívott, hogy ha már nem működik a Háború, nem mennék-e el hozzájuk, mert a Laár²⁶ most nincs. Vele, mármint Bornaival, úgy kerültem kapcsolatba, hogy mikor a Magyar Rádióban elkezdtük a *What i say*-lemezt fölvenni, ő volt a zenei rendező. Akadt egy nóta, aminek nem volt rendes szövege, és mondta, hogy akkor írna rá, és így írta meg a *Sopron* című dalszövegünket. Szóval a KFT-ben elkezdtünk közösen számokat csinálni, *Éljen a szerelem* címen jelentek meg egy kurvajó lemezen 2000. február 29-én. Az Akváriumban vettük fel. Ott a baj az élővel volt, mert teleraktuk groove-val meg vokállal a stúdiófelvételt, a hangzás visszaadása miatt pedig mindenféle session-megoldásokat kellett alkalmazni koncerteken. De valahogy nem jött össze, egy idő után már bulik se voltak, a lemezt se

---

¹⁹ Muck Ferenc (1956), saxofonos. Rengeteg előadó, zenekar mellett több száz lemez és koncert közreműködője, Mohaival a Muckshow elnevezésű formációjában, valamint a Török Ádám és a R.A.B.B.-ban játszott együtt.

²⁰ A Besenyő Brass Band a Besenyő Blues Band fúvós szekcióját takarja. Alapítók: Elek István és Muck Ferenc, akik 1989-től működtek közre nagyobb produkciókban, koncerteken, lemezeken, így Orszáczky Jackie, az LGT, Demjén Ferenc, a Metro, Ferenczi György és a Herfli Davidson albumain.

²¹ Závodi János (1947), gitáros. Számos zenekar szólistája volt az elmúlt évtizedekben (Mini, Non-Stop, Piramis stb.)

²² Török Ádám (1948), fuvolista és énekes, a Mini frontembere. Számos korábbi és jelenleg is aktív formáció vezetőjeként mintegy huszonöt albumot jegyez.

²³ A Háború zenekar 1997-ben alakult Budapesten Mohai Tamás, Hirlemann Bertalan és Szappanos György állandó tagságával, rövidebb-hosszabb megszakításokkal tizenhét évig működött a trió. Első albumuk, a *Dr. Csónakos* 1998-ban jelent meg.

²⁴ Az 1998 óta létező zenekar tagjai: Borlai Gergő (dob), Tátrai Tibor (gitár), Jamie Winchester (ének, gitár), Szappanos György (basszusgitár), Mohai Tamás (gitár, vokál).

²⁵ Bornai Tibor (1955), zeneszerző, szövegíró, a KFT zenekar vezetője.

²⁶ Laár András (1955), zenész, humorista, a KFT énekes-gitárosa, dalszerzője.

nagyon tudtuk, fogy-e, úgyhogy mindenki kifulladt. Ekkor került előtérbe az Enikő-zenekar. Almási Enikő²⁷ kért tőlem számokat, szeretett volna egy saját anyagot. Vittem neki egy-két nótát, és akkor rákapott, aztán elkezdünk együtt dolgozni. Nagyon jó pörgésünk volt, csináltunk két remek lemezt, volt egy baromi jó bandánk. Magánéletileg is összejöttünk, tizenöt évig éltünk együtt. Van egy tehetséges kisfiúnk, Szilárd, aki zongorázik, énekel, dalokat ír, abszolút füle van, hatalmas! A munkakapcsolat a két lemez után sem szakadt meg, duóztunk egy ideig, aztán az új Faxniban („Kerékpáreltolós Faxni”) is ő lett az énekes, mert a régi számok nekem már magasak voltak. De hát közben volt azért több remek év Berki Tamás Band,²⁸ 9:30 Collective, megszűnt a Boom Boom, akkor meg az ment, hogy miért nincs, és újra lett. Na, mindegy. Én azért nagyon örülök neki, hogy újra összeálltunk.

Papp Máté:

Ezek szerint teljesen fővárosközpontú lettél. A vidéki kultúrmisszióba nem tértél vissza?

Mohai Tamás:

Á, azt már nagyon régen feladtam, nagyjából a rendszerváltás után. Létrehoztam egy zenei társaságot (én voltam a titkár), csinálni akartunk Székesfehérváron egy klubot a belvárosban, de ellenállást tapasztaltam és türelmetlen voltam, meg 1992 amúgy is nagy változást hozott az életembe zenészként. De egyszerű dologból is kiindulhatok főváros–vidék témában: egy nagyvárosban, ha este tizenegykor elfogy a cigarettád, akkor az nem egy horrorregény kezdete, tizenhét kilométerre lévő éjjelnappalival, ahol esetleg lesz valami dohány. Próbatemet is nehéz vidéken szerezni, fenntartani, behízelegni a szomszédoknál magad, mert valami bajuk mindig van. Mondjuk, lehet is, mert a fiatalok általában füstölnek, berúgnak és ijesztgetik a csajokat, akik meg sikoltoznak. De hát ők is ezt csinálták volna fiatal korukban, ha lett volna akkoriban rock and roll. Biztos valami más volt nekik, Tell Vilmos célbalövő verseny vagy nem tudom. A prudériát meg, ami szintén gátló tényező szokott lenni, enélkül is könnyű előhozni, mert az emberek baromi sérülékenyek, amikor saját magukat látják bedarálni nyilvánosan, nem jó érzés az senkinek. A rock and rollban, a beatben, egyáltalán ebben a viszonylag új színpadi viselkedésformában pedig ez a szembesítés-szembesülés erősen megnyilvánul.

Visszatérve a kezdeti pesti évekhez: a vidéki csodagyerekkor vége volt ez, bár az elején ebben senki nem hitt, és a tehetségemre nem is volt bizonyíték. Nem úgy van az, hogy az ember kibontakozik az édesanyjából, felvesz egy basszusgitárt és úgy játszik rajta, mint Mark King.²⁹ Mindenkinek kezdődik valahol, és az első hang, az lehet, hogy jó, de a következő tíz, az valószínűleg rossz. És azt keresed, hogy mikor volt az az egy jó, és végre találsz még egyet, és ha azt a kettőt összerakod és tudsz utána ebben a struktúrában létezni, akkor itt a helyed. Ha nem leszel zenész, akkor is, mert mikor éjjel előveszed a gitárt, és kattog az agyad, akkor a közös tudatban – ha létezik ilyen a zenében – mosolyognak az angyalok rád is.

Sajnos a pianínó elkerült innen, de annyi a zene: hét oktáv, az egyik szélén van a szimfonikus zenekarban a legmélyebb tuba, a másik szélén meg vannak a legmagasabb

---

²⁷ Almási Enikő, énekesnő. Almási Enikő és a Zenekar néven játszott együtt Mohaival, Szappanos Györggyel, Huszár Endre dobossal és Nagy János zongoristával és Jamie Winchesterrel a kilencvenes évek végétől.

²⁸ Berki Tamás (1946) dzsesszénekes bandája 2004-ben alakult a következő felállással: Berki Tamás (ének), Horváth Plútó József (basszusgitár), Mohai Győző (dob), Mohai Tamás (gitár), Tóth Viktor (szaxofon).

²⁹ Mark King (1958), angol basszusgitáros, a Level 42 zenekar frontembere.

hangok, amiket szinte csak a denevérek hallanak. Amikor Paul McCartney leül a zongorához vagy a Keith Jarrett,³⁰ nekik is ezek a hangok állnak a rendelkezésükre. Bartók Béla is megelégedett ezzel.

Papp Máté:

Neked mi volt az első saját zene, amivel megelégedtél az első lepengetett hangokon túl?

Mohai Tamás:

Az a lényege, hogy elhiszed, hogy te találtad ki azt a valamit. Persze tudod, hogy már van ilyesmi. Van olyan kollégám, aki azt mondja, hogy nem ír számot, mert ha összejön, akkor az mindig valamire hasonlít. Egyszer mondta nekem valaki a távoli múltban, hogy mindig kihagyom azt az akkordot, ami éppen „oda kell”. Hendrix is odatett mindig egy hangnemidegen akkordot. Mert sok pénzt akart keresni, de blueszal, nem poppal. Én is sok pénzt akarok keresni blueszal, dzsesszal, funkyval, progresszív rockkal. Bár itt a második vonalban nem lehet zenéléssel keresni semmit, és az első vonalban is csak akkor, ha valami életre szóló kapitális ötleted van. Mit tudom én, te énekelted a *Kislány a zongoránál*. És akkor életed végéig playbackkel járod az országot, be vagy rúgva, a mikrofon meg csak addig van bekapcsolva, amikor azt mondod, hogy jó estét, aztán fölveszed a lóvét és kész. Múltkor egy kolleginával lementünk kiszellőztetni a fejünket a Feneketlen-tó melletti, Hemingway nevű teraszos, sznob helyre. Ismerőős hangook jöttek onnaaan... (táncdalfesztiválos felhanggal énekel – a szerk.). Korda Gyuri bácsi énekelt. De énekelt, és jól.

Allj! A múltkori Tom Jones-bulira eljutottak ismerőseim és azt mondták, hogy életükben még ilyet nem láttak, nem hallottak, hetvenéves manustól meg különösképpen nem. Vannak, akik öreg korukban is tudnak énekelni és vannak, akik már fiatal korukban sem tudtak. De ilyet nem szabad mondani, mert akkor az már személyeskedésnek számít. Te, mi van, meg vagy sértődve valakire? – kérdezik, amikor mondom valamire, mint zenész, hogy szerintem ez vagy az mindamellet, hogy ízléstelen, még szar is ráadásul. Mondjuk, ízlésről nem nyitunk vitát. Akkor mondjuk azt inkább, hogy azon belül, hogy ez egy dalocska akar lenni, azon belül értékelhetetlen. A Trio *Da-da-da*³¹ című száma, az jó, pedig az is egy-négy-öt, meg dobgep van alatta. Lehet, hogy másnak meg az nem tetszik, hogy „*Hajolj bele a hajamba...*” – csinál az alterzenekar egy slágert, tudod.

Papp Máté:

Mik azok a zenék, amik a kezdetekkor hatással voltak rád? Hendrix, a Stones vagy Miles Davis már szóba került.

Mohai Tamás:

Apám zenéi mindig velem vannak, a magnószalagjain meghúzódo hatalmas hippiz muzsikák, Beatlesek, gyanúsabb táncdalszerű dolgok. Ő nem volt zenész, a zenét szerette, nem a zenészeket. 1969 körülto kezdve volt egy szalagos-kazettás magnónk. Led Zeppelinre doboltam főzőkanállal a lakásban, az első öt AC/DC-t pedig tudtam kívülről. Leestek a polcra a hangszórók, amikor hallgattam a bakelitet. A hatvanas évek zenéiben bluesalapú volt minden, a popzene is. Még a Beatlesnél is hallod.

---

³⁰ Keith Jarrett (1945), amerikai dzsessz-zongorista.

³¹ A német együttes nemzetközi népszerűségű popdala volt a nyolcvanas évek elején.

Papp Máté:

A Doorsnál meg főleg.

Mohai Tamás:

Hát a Doorsnál meg még inkább, igen. De hát a Doors nem is lett slágerzenekar. Nem voltak annyira rajta később a tolltartókon sem, mint a négy gombafejű. A Morrison³² nekem a heavy metal őse. Érdekes, hogy Dylannal meg a többiekkel megteremtették a fehér hősködést, a tömegek zenéjét. Mert tévedés ne essék, Elvis Presley az igazi rock and roll forma, ő inkább megasztár volt, a mai szóhasználattal. Én angolszász-amerikai hatásra kezdtem el zenélni. Lehet, hogy elkaptam régen a nagyanyám rádiójában az *Este a székeleyknél*t vagy valami, de az, hogy meghallottam azt a ricsajt, amikor a Jimmy Page bedugja a Gibsont a Marshallba, az ütött. És a gitár Nyugaton lett bicikliszintű alap. És az milyen, amikor bemész az utolsó öt Beatles-albumot megcsinálni a stúdióba és magadra zárod az ajtót?! Mindenki kidőlt a *Bors őrmestertől*,³³ még Dylan meg a Byrds is, az amerikaiak letették a fegyvert. Baromi érdekes, hogy ebben a témában mindig Amerikából pattan a labda Angliába, aztán megint visszapattan Amerikába és tarol. A fehér gyerekek lenyúlták a bluest, viszont csináltak egy olyan blues ihlette zenét, ami bekerülhetett a főszodorba és botrány lett. A hatvanas években nagyon komoly változások történtek a világban, valami új dolog kezdődött akkor. Ezért ülünk mi is itt tulajdonképpen. És ez a folyamat nem állt meg, és valamilyen formában mindig lesz, mert emberi igény. Anno a parókások hallgatták Liszt Ferencet és hanyatt estek – ez egy dolog, de a nép akkoriban mit hallgatott? Liszt nem léphetett fel egy parkolóban, nem hahnizhatott.

Papp Máté:

A beatkultúrával együtt egyfajta mitológiája is kialakult ennek a zenének, hőszokkal, ahogy te is utaltál rá. Ehhez hogy viszonyulsz?

Mohai Tamás:

Ha a művészen van valami spiritusz, akkor fog valamit képviselni (amit lehet ugyan, hogy csak beleképzelnek az emberek, de), hinni fognak benne, mint egy istenben. De mi is a dolga egy gitáros-énekes-dalszövegírónak? Nőkről, jó borokról, harcokról és az igazságtalan császárokról kell énekelni, nem? Ez volt a dolga Balassi Bálintnak és Kurt Cobainnek is. A Szörényi–Bródy-dalok is szóltak valamiről, nem is nagyon lehetett mindegyiket hallani a rádióban. Radics Bélát pedig nem lehetett mutatni, mert közel sem úgy nézett ki, mint pl. P. Szabó József³⁴ a tévéhíradóban. És van még egy dolog, ami ma is éppúgy jelen van, mint régen: az, hogy ha tudsz zenélni meg még mondanivalód is van, az már sok. Mert amúgy jól elkülöníthető lenne a tevékenységed. „Tudsz zenélni? Akkor meg miért nem dzsesszt játszol? Minek kell pluszba rosszalkodni, ha olyan jól tolod?!” Ja, csak közben halálra unom magam a sok pozór között, akik a tükör előtt gyakorolják a figurákat. Mert a zenével is lehet hazudni. Ők pedig csak hazudnak, hazudnak és hazudnak...

Papp Máté:

A gitár lehet eszköz arra, hogy megvédjen ettől a hazugságtól, mire használható azon kívül, hogy kifejezed vele magad?

---

³² Jim Morrison (1943–1971) énekes, dalszövegíró, költő, a Doors frontembere.

³³ A Beatles *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* című albuma 1967-ben jelent meg Nagy-Britanniában.

³⁴ P. Szabó József, újságíró, szerkesztő. 1962-től a Magyar Rádió, 1969-től a Magyar Televízió munkatársa.

Mohai Tamás:

Ezt fejeztem be. Egy időben foglalkoztam vele – de pozitív értelemben –, hogy milyen eszközöket használok. Meg tudok hangszerelni egy számot, de be tudom fogni a pofámat, úgy hogy egy szót nem találok ki, csak gitározom valaki alá, vagy mellé, vagy fölé. El tudom látni a különböző szerteágazó feladatokat. Nem kell felhívnom a volt osztálytársamat, hogy itt van egy háromszólamú vokál, most mi a faszt csináljak. Van, hogy csak azért volt gitárszólo valamelyik számunkban, hogy felfogják az első két versszakot. De ha az kellett, hogy ne legyen nagyon dallam, mert a дума ütősebb volt, akkor az lett. A Ganxsta Zolira is többen figyeltek az elmúlt húsz évben, mint Koncz Zsuzsára. Én fejből mindig nagy tömegnek írtam a dalaimat, da ha tízen vannak egy bulin, az sem visel meg. Amikor több pénzt keres az ember, kevés ideje van azzal foglalkozni, hogy megfogalmazza a dolgait. Hogy én miért akarom megfogalmazni, nem tudom. A gitár pedig valóban csak egy eszköz ehhez, de nagyon szeretek gitározni, tehát ha belemegyek, mindig rájövök, hogy nekem ezzel foglalkozni kell, mert ez jó pálya, mindig akadnak új dolgok, amiket ki lehet próbálni. Egyáltalán, kitalálni, hogyan kéne gitározni.

Papp Máté:

Nincs meg az a gitárosbetegséged, hogy mindig villants is valamit azért számok közben?

Mohai Tamás:

Nem azért teszek bele egy nótába több akkordot, hogy villogjak, de nem is azért, hogy ne legyen gagyi, hanem azért, mert mondjuk úgy nem annyira unalmas. Ha gyorsan tekered a magnószalagot – bár manapság már nem nagyon tekergetünk ilyesmit –, egyből meghallod a különbséget. Hallod, hogy ott van egy sima verze, refrén, egy béna bridge, és kész. De én írtam kétakkordos nótát is. Volt olyan idő, hogy ha egy dzsesszklubba – ahol játszom – bejött egy rocker haverom, akkor arra gondoltam, hogy torzítóval fogok szólózni, hogy ne unatkozzon, vagy fordított esetben, egy rockklubban dzsesszesre veszem a figurát. Erről azért igyekszik leszokni az ember, mert rájön, hogy amikor készül egy koncertre, akkor egyedül készül, a közönség csak később jön, ebből a szempontból pedig nem számít a véleményük. Túl kell lenni azon, hogy tetszenek-e a nagynénédnek a számaid vagy nem.

Papp Máté:

És mi a helyzet a Mohai-féle menedzsmenttel, létezett, létezik ilyen egyáltalán?

Mohai Tamás:

Kutatjuk! Soha nem volt erre koncepció, hanem néha voltak emberek, akik ezt intézték, de semmi tudatosság nem volt benne, ahogy esik, úgy puffan alapon. Most elegendő lett abból, hogy mások úgy intézik, hogy fölkerül egy koncert a youtube-re, ezekkel nem igazán foglalkoztam. Nekem inkább a klipek és zenék lényegesek. Egy öt-tíz éve mintha ki lennék tiltva a műsorokból. Amúgy, biztosan amiatt, mert nem vagyok médiakompatibilis. Az egyik paksi Boom Boom-bulin például rágyújtottam, a tévécsatorna pedig, amelyik rögzítette a koncertet, nem akarta leadni az anyagot erre hivatkozva. Mostanában szinte minden héten fölrakunk valamit az internetes csatornámra, a személyes üzenetektől az archív vagy mostani interjúkig, koncertfelvételekig, meg ilyen etűdszerű, házi készítésű zenés videókat, házikoncerteket is. Az *Igazolt hiányzás* című dallal indult a folyamat. Ebben az esetben olyan apropója volt a felkerülésnek, hogy egy koncertre azért nem mentem el, mert Szegeden nem

tudtam bejutni az erősítőmért egy lakásba, aztán mikor indultam volna Pestről, kiderült, hogy lebontották a Nyugati pályaudvart vagy mi, és gondoltam, hogy negyven fokban most a faszom fog elindulni (bár Pély Barnával és a Nagy Ádámmal Gitártriász³⁵ néven szívesen szórakoztam volna újra). Szóval nem mentem le, kikapcsoltam a telefont, és felraktam ezt a nótát. Így kezdődött el a csatornám új, 2015 júliusától igazán aktív, általam is nyomon követett időszaka. Klubokban úgylis csak ritkán tudok játszani. De ez a zenés-filmes téma nagyon tetszik, ha már egész album sem kell. A sebesség itt a fontos: az ember ír reggel egy számat, délelőtt tökéletesíti, délután felveszi, este videót vág rá, tizenegy órakor föltozza az éterbe. Érted, ez csoda. Bár nekem az egyre elfogyó bulikban is megvolt az, ami kellett. Ez pedig már valami más. Persze ugyanúgy...

Papp Máté:

És hogy kezeled azt, hogy viszonylag kevesen – bár valószínűleg pont elegenden – ismernek, hogy nem vagy olyan keresett dalszerző, mint egyesek?

Mohai Tamás:

Lehet, hogy amit csinálok, az eleve alkalmatlan arra, hogy néppünnevény legyen. Ezzel együtt, ha az ember egy jó nótát ír, akkor gondolkodik azon, hogy mekkora sláger lehetne meg ilyesmi. De már nem követem el azt a hibát, hogy felhívok egy közepesnél valamivel rosszabb zenészből lett producert, hogy segítsen kitalálni, hogyan lesz ebből jó dal. Van ugyanis szerintem egy nagyon nagy baj: Magyarországon a zenei bizniszt olyan „zenészek” igazgatják, akik lefáztak a színpadokról. És ha valamelyikük fölteszi az asztalra a lábát az egyik kiadóban, neked muszáj diplomatikusnak lenni. Nincs tekintélyük, csak pénzük. Lehetnék én is sikeres menedzser. Fölvenném a Tommy Cash nevet. Nem viselkednék úgy egy zenésszel, mint egy gyanús vállalkozóval, aki épp egy hakniműsort készül elővezetni, kurvasok pénzért. Természetesen az utóbbira is van példa. Hallottam, hogy egyszer elkergettek egy ilyen műsort, kiegyenesítették a vasvillát a faluban.

Bírom az igazságot a zenében. Mert ahhoz nem tudsz protekciót szerezni, hogy elvárásold a közönséget. Politikában hazudhatod, hogy kurva jó lesz, és nem lesz jó, vagy BKV-ellenőr vagy, de korrumpálható, satöbbi, satöbbi. Az, hogy görögtűz van, és a paraszt elájul, az egy másik téma; de még a paraszt is tudja, hogy mikor kell kiegyenesíteni a vasvillát, ahogy arról már volt szó. Nem is az a baj, hogy lakodalmas van, hanem az, hogy nincs más. Nem az a baj, hogy van Danubius Rádió vagy Sztár FM, hanem az, hogy nincsen jó rádió. Miért nincs jó rádió, tessék mondani? Huszonöt éve azt hallgatom mindenkitől az országban a buszmegállótól kezdve a koncerthelyszínéig, hogy nincs egyetlen normális rádió sem. Az se igaz, hogy a jó rádióból nem lehet üzlet, ha ilyen igény van rá. Nem igaz, hogy nem tudna elérni 3,8 százalékos hallgatottságot. Miért nem csinálja meg valaki?

Papp Máté:

A zenészberkeken belül miképpen játszódnak le ezek a meccsek?

Mohai Tamás:

Baromi érdekesen működik ez az anomáliahegyektől terhes zenei világ. Mondom, azt bírom benne, hogy valahol van benne igazság. Ha bemegyünk egy stúdióba, ott nincs mellébeszélés, ott vagy tudsz játszani, vagy rögtön kiderül, hogy eddig csak duma volt

---

³⁵ A *Gitártriász* két másik gitárosa Mohai mellett Nagy Ádám (Roy és Ádám) és Pély Barnabás (United, B the First).

harminckét évig. A zene előbb-utóbb kiveti magából azokat, akik nem valók a színpadra. Persze attól még a színpad mögött elintézhetik, hogy fent maradjanak, ahogy azt a mellékelt ábra is mutatja. Felvetődik a kérdés, hogy vajon ennyi tehetségtelen ember él ebben az országban? Nem, ennyi tehetségtelen ül a tehetségesek nyakán. Ez a probléma, és ezen kéne sürgősen változtatni. Nagyon egyszerűen: egy zenetanár esetében mondjuk megkérdezed, hogy te, nem abból a bögőiskolából tanítasz véletlenül, amit már harminc éve se tudtál eljátszani?

Papp Máté:

Nálad mikor jött a képbe a tanítás?

Mohai Tamás:

Egyből. Nagyon jó tanárom volt és kedvet adott hozzá, hogy én is csináljam. Tizennyolc évesen abbahagytam a műszaki rajzolást három hónap után, és azonnal elkezdtem tanítani, mellette pedig a Kisláng Művelődési Házban basszgitározni egy lakodalmszerű zenekarban, ahol két rocker pénzkereset-kiegészítésnek bárzenét játszogatót a meló mellett. Nem hiszed el, de én gyerekkoromban imádtam ezeket a romantikus dalokat. Persze ha az ember halad a zenével, nem feltétlen képzeled, hogy majd ebből akar élni.

Papp Máté:

Ezek szerint sosem kötöttél olyan kompromisszumokat, amiket megbántál volna.

Mohai Tamás:

Nem. Szerintem a zenész eredendően kompromisszummentes lény, csak korcsosul. Tinódi Lantos Sebastyén még ott volt. Ebbe fogok én is belerohadni, mint bárki más, persze. Ezt pedig egyedül tudom csinálni a legjobban, mert képzeld el, hogy ezek a kommunák, amiket zenekarokként ismer a közönség nemcsak hálátlanok néha, hanem olykor ostobák is. De az ezzel járó konfliktusokat én évtizedekig simán bevállaltam, azért hogy egy banda jól működjön, az utóbbi időben viszont már elindult ez a tisztítótűzszerű valami. Az elmúlt tíz év egyébként is boldog unalomban telt. Kezdték leállni a próbák, egyre kevesebb új dolgot hoztunk létre, értelmetlen volt folytatni, erre én elkezdtem új tagokat szervezni, innen ezt, onnan azt alapon, de egyre hamarabb vége lett a dolgoknak.

Papp Máté:

Rövidtávon akkor most csak egyedül dolgozol?

Mohai Tamás:

Nincs olyan, hogy rövidtáv, mert ötvenéves vagyok, most már csak a TÁV van. Az élet egy léggömb, amit fújsz és egy idő után rájössz, hogy szét fog pukkadni, már nem fújhatasz bele annyit, mint amennyit eddig belefújtál, és azt is látod, hogy amit belefújtál, attól milyen lett.

Papp Máté:

És ez egy gázos lufi?

Mohai Tamás:

Ez egy nagyon gázos lufi.

Papp Máté:

A zenéhez honnan veszed a levegőt, milyen dolgokat szívsz magadba hozzá?

Mohai Tamás:

A *Nézd a gépem* az első úgynevezett „szívós nótám”, ami arról szól, hogy tele van a faszom és azt érzem, hogy utazni kéne, jól jönne hozzá egy kis segítség. Imádták a fiatalok, de én nem szeretném, ha ebből az jönne le, hogy szívjakok, mert akkor lennétek olyan jófejek, mint én. A faszt! Egy: nem vagyok jófej csávó, kettő: ha mégis jófej csávó vagyok, az nem ettől van. A másik, hogy már huszonegy éves koromig is hoztam létre a zenében olyat, ami nem ennek a hatására készült és most is hozok létre olyat, ami szintén nem ennek a hatására készült, és jó. Tudom, hogy huszonhét éves koromban meg kellett volna halnom, de én akkor kezdtem el azt, amibe emberek belehaltak. Nem szúrtam magam, és nem is fogom soha. Az alkoholban is a vidámság tetszik, nem akarom, hogy befördítson meg lehúzzon. Szeretem az életáramlást, meg ha süt a nap. Igaz, hogy a zenével belekeveredtem hedonista dologba, de túlragolni csak a zenét akarom. Az a röhej, hogy berakok egy felvételt, amin huszonkét éves korunkban toljuk, és azt látom magamon, hogy ez meg mit szed? Semmit, apám. Lehet, hogy buli után berúgtam, de előtte nem attól voltam állapotban. Ha állapot van, állapot van.

Volt olyan Boom Boom-koncert, hogy az elején még mámorosan mentem fel a színpadra, de legkésőbb a második szám közepére teljesen kijózanodtam, esküszöm. Hallom, hogy na, most üti be a taktot a Gergő, puff, elindul, megszólal, még van ez a tétova tapogatózás a hangszeren, ráállás a zenére, de már ott van a szike a kezemben, és tudom, hogy már nem vághatok mellé. Szóval a zene kijózanító hatású. Kijózenítő. Muszáj bedőlni a kanyarban. A zenekarosdi azért jó, vagy a Boom Boom például azért volt jó, mert nem az öt dudás egy csárdában-dologról szólt a zenekar, hanem arról, hogy egyszerre tudtuk bevenni a kanyarokat.

De a vicces és tanító célzatú kitérőből visszatérve: nem tudom pontosan, hogy honnan szívom ezeket a dolgokat magamba, hogy egy szöveg mögött mi van, mi a sztorija. Ha erős valamilyen vakerom, leírom. Szoktam írni zenére szöveget, a semmire szöveget, amit lehet, hogy megzenésítek. Nem minden zenei szerkezet bír el sok információt. Valamikor meg éppen, hogy hiányzik a mondanivaló, és akkor hagyom, hogy teljesen máshol beugorjon valami, és megnézem, hogy az jó-e oda. Beleérező is tudok lenni, szóval bele tudok képzelni valakit egy helyzetbe, mondjuk. De az Enikőnek például voltak jegyzetei is, mutatta, hogy most ezt a négy sort írta, azt mondja nem jó, én meg mondom, hogy de amit akarsz mondani, az jó. És akkor valamilyen formában bekerült az a pár sor egy dalszövegbe. De a Szapinak (Szapannos György beceneve – *a Szerk.*) is voltak olyan beszólásai, agymenésői, amik alapján Háború-szövegek születtek vagy egy szám elkezdett alakulni.

Közösségben különböző arcok is inspirálhatnak. Először amúgy nagyon rossz szövegeket írtam. Kamuangolul születnek a számok a mai napig, úgy énekelek rá, mintha angol lenne, mert akkor azt csinálom a dallammal, amit akarok; van is belőle baj, mert amikor azt nyomod, hogy: „Vegátsztánedővéjkeszdiíí” és utána megpróbálsz magyarul, hogy: „Mikor úgy...” És akkor, hú bazmeg! Milyen mikor? Én nem is akarok szöveget írni! Szörnyű. Van, amikor már csak azért is faragok belőle valamit, direkt nem adom föl, mert azon is túl vagyok, hogy ebből jöhet még ki jó, meg azon is, hogy nem. Máskor meg könnyedén kiszalad az egész – mint például mostanában.

Papp Máté:

És a Mohain név honnan jött? Olyan mintha valami zenei diktátor lennél vagy valami vegyület.

Mohai Tamás:

Szerintem ez jó név. Az nem jó név, hogy Moha és Páfrány, hosszútávon főleg nem. Olyan név kell, ami nem csak elsőre jön be. A Mohainban sok minden benne lehet. 1.

mohaiság, 2. Mohaiban, 3. „nem tudom, mit esznek a Mohain”, 4. rajta lenni valamin (pl. a Mohain). Duóktól big bandekig majd minden felállásban toltam, huszonöt éve egyedül is próbálkoztam, s most újra önálló vagyok, ezt is jelenti, hogy magamban vagyok. Így maradtam, mert aki gátolta a zene szabad áramlását, az előbb vagy utóbb ki lett rúgva. Egyébként a Mohain-lemezeknél³⁶ először a dalok száma volt adott, ami egyezik a jelenlegi életkorommal. Ez három CD-re fért rá. Ez adott három nekifutási lehetőséget is, hogy átgondolhassam, hogy az eddig megjelent vagy megjelenésre váró több száz dalból milyen szempontok szerint válogathatok. Így lett egy mainstream-, egy modern- és egy fusion-lemez. Mivel ez egy szerzői anyag, nagyon ügyeltem arra, hogy előadói szempontból is érdekes legyen, hogy véletlenül se arról szóljon, hogy csak én adom elő a saját számaimat. Olyan remek énekesekkel hozott össze a sors az évek során, mint Jamie Winchester, Winand Gábor, Almási Enikő, Naszvagyi „Naszi” Tamás, énekes, basszusgitáros vagy a színész Szakács Tibi. Amikor bementem a Robihoz³⁷ a kiadóba, azt mondtam, hogy jövőre leszek ötven, arra gondoltam, hogy ki kéne adni ötven dalt.

Papp Máté:

Milyen dalok ezek, újak, régiek?

Mohai Tamás:

Vagdostam régi számokból is bele az anyagba, érintetlen track alig van. Az albumokon számos új vagy eddig meg nem jelent szerzemény is hallható. Ahogy azt egy normális diktatúrában kell, senkit nem kellett megkérdezni semmiről, hiszen a dalok, kompozíciók tőlem indultak. Köszönet a Hunnia Records-nak! A már említett énekesek mellett több számot a lányom, Marietta énekel, az unokaöcsém, Szabolcs pedig dobol, aki akkor jött vissza Rotterdamból egy dzsessziskolából, amikor készültek a felvételek. Amiben ketten vannak, az pont *Az ész megáll* című nóta a *Léha Élet* lemezről. Régi cucc, de újrajátszva, átdolgozva más a hatása. Az unokaöcsém úgy játszotta fel, hogy az apját tettük a fülébe mankónak, tehát az eredeti dalra dobolt rá.

Papp Máté:

Érődik, hogy konceptalbumoknak készültek önmagukban véve is a lemezek, de valahogy külön-külön is élnek a dalok.

Mohai Tamás:

Egy lemez mindig album, a mi agyunkban így van. Évek óta sodródok, de hogy kell csinálnom valamit, azt mindig éreztem. A Tomistars-szal³⁸ készítettünk utoljára lemezt, a *Mosónők korán halnak* címűt. Tíz évvel ezelőtt egy szuszra megírtam az *Őskor* című dalszöveget egy sikeres filozófiavizsga után (mert a főiskolán utólag le kellett vizsgáznunk ilyesféle tárgyából is), és egyből meg is zenésítettem, nagyon ritkán szokott ilyen lenni. Éreztem, hogy ez lesz a lemezek egyik húzónótája. Aztán fölvettem stúdióban, baromi jól sikerült. Akkoriban határoztam el, hogy amíg egy volt komcsi a miniszterelnök, addig növeszttem a szakállam. Aztán 2006-ig, illetve 2010-ig ment ez, az *Őskor*-klip miatt

---

³⁶ A három Mohain-lemez (*Faszna annyi, A végtelenben sem találkoznak, Fusion*) 2014–2015-ben jelent meg a Hunnia Records gondozásában.

³⁷ Hunka Róbert Zoltán, a Hunnia Records vezetője.

³⁸ A Tomistars három „Tamása” Naszvagyi Tamás (ének, basszusgitár), Mohai Tamás (gitár, vokál), Berdisz Tamás (dob). Első albumuk 2008-ban jelent meg (*N)Agymosás* címmel.

levágattam, de aztán visszánövesztettem, mert rájöttem, hogy már hozzám nőtt. És hát azt is észrevettem, hogy teljesen más csajok néznek vissza szakállal, mint anélkül.

Papp Máté:

Eleve nő vele a bölcsesség is?

Mohai Tamás:

Szerencsés esetben igen. Szakállban mindenesetre minden más. És már nem akarok szakáll nélkül lenni. Az jó, és egyben rossz is, bár nem bölcsesség, hogy egy idő után elkezded látni a párhuzamokat, és most már a tévedés esélye pedig előbb minimálisra csökken, utána meg már nincs. Tehát hasonlóságokat vélsz felfedezni különböző korokban, különböző városokban, azonos súlyú helyzetekben, hogyan viselkednek bizonyos emberek, ki az, akire mindig is számíthattál és ki az, akire sohasem. Lassan arra is rájössz, hogy igény nagyon sok mindenre van, a baj az, hogy marha kevés ember dönti el azt, hogy a világban mi fog történni, és általában mindig ugyanazok. Akárhogy is rejtőzködnek, általában kiszúrom őket. Mikor még volt tévém, akkor is nagyon sok furcsa dolgot láttam, arról például, hogy miből lesz a cserebogár.

Papp Máté:

Egy zenészből nem lesz cserebogár, csodabogár marad nem?

Mohai Tamás:

Az a sztori, hogy a Miles Davist hatvanévesen megítélik, mert fekete, kábszeres, zenész, strici és szarláda, az ugyanaz a sztori, hogy a Plecskó Laci, a Faxni pozanosa elment lánykérőbe... Ő egy filharmóniát végzett zenész, nem is dzsesszkonzi, mint mi, érted, állás a színházban, nagyzenekar Pécsen, satöbbi. Erre megkérdezik tőle a húsleves kanalizása közben, hogy neked mi a foglalkozásod. Zenész vagyok – mondja. Na jó, jó, de mi a rendes foglalkozásod? Nálam is azt várta a rokonság egy része, hogy abba hagyom, anyám a mai napig arra vár, hogy mikor leszek normális ember.

Papp Máté:

És ez zavar téged?

Mohai Tamás:

Ez nem zavar, csak az, hogy nem hagy azzal békén, hogy őt zavarja. És ebben én nem tudok neki segíteni. Nem kell engem elfogadni, békén kell hagyni, mert én is békén hagyok mindenkit, az biztos. Én akkor érzem jól magam, amikor reggel a csajom elmegy munkába, én meg nekiesek valamelyik szám vázlatának vagy írok valami szövegfeleséget, vagy csak kotorászok a jegyzeteim között, hátha akad valami használható. Ezzel tudok hozzájárulni a dologhoz. Ez a hozzáállásom és az állásom is. Ezért önállás az *Önállás*.³⁹ Hogy ezért fognak-e még annyit fizetni, hogy ne rohadjak éhen, azt nem tudom, lehet, hogy nyugdíjas koromban majd felvehetek tizenhétézer forintot havonta. Egyelőre step by step. Voltak fasza időszakok, tanítottam három zeneiskolában, játszottam nyolc zenekarban, hívtak évente négy stúdiómelóra, meg a magam dolgaira is volt egy kis időm. De ez full naptár volt, és már belefáradtam. A zenekaroktól sem jött annyi inspiráció, hogy bennük gondolkozzam. A

---

³⁹ Utalás a beszélgetés elején szóba hozott 1991-es szólóműsor, illetve Mohai újabb előadójegyei címére.

zeneiskolákban pedig nem megfelelően összehangolt a tanítás. Csak közös számonkérés van és csodálkozás. És ízlésháború. Nem ez a Zeneországba vezető út.

Papp Máté:

A fentebb említett hozzáállás miatt voltak mélypontok?

Mohai Tamás:

Mélypontok voltak, de odáig nem jutottam soha, hogy átértékeljem az életemet, hogy egyik napról a másikra azt mondjam, hogy ezentúl azért nem fogom elmondani a véleményemet, mert abból nekem bajom származik, és kevesebbet fogok keresni öt év múlva. Kompromisszumot kötni zenében? Mert most kétszer annyit fogok keresni, és egy zakóban állok, szakáll nélkül, ötvenévesen? Ne haragudjál már, ez az élet? Én látom a többieket évről évre, évtizedről évtizedre, ahogy szállunk ki a buszból, integetünk egymásnak a fesztiválokon, mindenki egyre szakadtabb, mindenki tolja a hétköznapokat. És mindenki öregszik. Csak én nem. Na jó, én is, de talán nem belülről. Én is dolgoztam, tudom, hogy milyen nyomasztó, meg csináltam évekig, hogy egyszerre voltam zenész, meg családapa, meg tanár, meg ivócimbora... Ha mindenkivel foglalkozol, akkor mindenki meg van sértődve, ha nem, akkor is. Sőt én is meg szoktam sértődni, és haragtartó is vagyok bizonyos emberekkel, de annak nagyon múltban gyökerező problémának kell lennie. Szóval extra eset. Pont a székesfehérvári milióból is van olyan, akit kerülni fogok, addig, amíg abban a státuszban van, ahova a fogadott rokona tolta fel, nem a tehetsége. Szerintem rosszul is érzi benne magát, mert igazából semmi mást nem akar, csak sok pénzt keresni és sikeres lenni, de ezért túl sokat nem kellett tennie.

Papp Máté:

Te nem dobtál még ki senkit az ablakon?

Mohai Tamás:

Lehet, hogy okosabb lett volna nem belemenni egyes dolgokba, de én tehetetlenségemben nyúlok fegyverhez. Egy általános példa: ha egy postai alkalmazottnak elmondod, hogy ne tessék haragudni, négy ablakból kettő zárva van, és kint áll a sor az utca végén, nincs semmi hatása. (Mert ezt minden órában elmondja neki minden huszadik ember.) De hogyha úgy kezded kiabálva, hogy: azt nem hiszem el, hogy a szovjet csapatok távozása után húsz évvel itt rohadunk meg egy kibaszott postai csekk befizetésénél, akkor olyan mozgolódás támad pillanatok alatt, mindenki néz hátra, mi van, bent kis zaj, és kinyílik egy ablak, érdekes módon. Ahogy a közértben is szólni kell, ha van valami, hogy: figyelj, ide járok, elköltöttem tíz év alatt sok zsák pénzt nálad, és hogy nem köszönsz, azt leszárom, de hogy savanyú a tej, mert kapcsolgatjátok a hűtőszekrényt, azt ne, inkább adok kétszer annyit, csak ne legyen romlott! És ha én ezt nem mondom el bunkóként, akkor gyönyörű napok telnek el, a tej meg romlik tovább. Szóval ennek a manusnak egyszer azért mégiscsak el kell mondani, hogy amit ő itt élelmiszerbolti eladóként, vagy akár tulajdonosként művel, az egy határ szar. És ezek az emberek csinálják a napodat, reggeltől estig. Ne haragudj, de ha én úgy játszom le a bulit Sárbogárdon, mint az a szavatosság nélküli bolti eladó, akkor a harmadik szám után odajön a helyi értelmiség és egyszerűen leszed a színpadról.

Azt hiszem, random tolom ezt az egészet. Elég sok minden van a fejemben, idővel lerakódnak a dolgok és akkor előjön egy helyzet és ráismerek benne a párhuzamokra. Aztán van, hogy árnyékra ugrok. Inkább arra van szükség, mint ami abban a Tom Cruise-os

szamurájos filmben⁴⁰ van, hogy a harc közben már nem gondolkodni kell. Ez a zenénél ugyanaz. Azt nem lehet, hogy odamegyünk egy buliba lenyomni a szerdai próbát, mert akkor nem hogy zene nincs, hanem akkor ott azonnal hullaszag van, oszlani kezd valami. Mindig újraindul az egy-két-há-és, és hát nem lehet rutinból nyomni, hanem ott kell lenni. A lélekjelenlétén múlik minden. Az életben is, nem csak a zenében.

Papp Máté:

Ennyire összekapcsolódik nálad a kettő?

Mohai Tamás:

Igen. Volt is egy ilyen szlogenem, ez lett egy interjúban a kiemelt vaker, hogy ritmikailag funky-, hozzáállásban dzsessz-, életmódban blues-, és politikailag rockzenész vagyok. Én tökre tudom, hogy mi a pop, hogy az emberek mit, miért és hogyan gondolnak, és sejtem hogy mi kell nekik. (Valószínűleg így kezdődik a diktátorok utolsó húsz éve is...) Ha már ring rajtad a gitár, az is gáz. Volt olyan koncert, hogy nem volt дума, és mégis össze kellett csomagolni. De én jól éreztem magam az elmúlt harminchárom évben, és remélem, hogy nem vagyok túl sok mindenkinek kellemetlen emlék. Azonkívül a zeneszámokban bízom. A KFT együttes részéről szétesett 2001-ben, és 2007-ben a Lengyelfi Miklóssal⁴¹ beszéltem telefonon, aki azt mondta, hogy időnként a közösen készített lemezt hallgatja – ahogy én is. Szóval idővel az összes konfliktus elmúlik és marad a zene.

Papp Máté:

Akkor is, hogyha egyedül maradsz?

Mohai Tamás:

Nézd, a történet persze arról is szól, hogy állítólag megöregszünk és nem érünk rá dolgokra. Ezzel sincs baj, csak akkor nem kell erőlködni, szólni kell előre, hogy nem fog menni. Mert lemegy a nap. Én is ugyanúgy dolgoztam, meg hetven másik dolgot csináltam, mint bárki más, elírogattam a nótáimat, néha beleéltem magamat, akkor megmutattam az Enikőnek, mondta, hogy ez jó lenne neki is, mert már igazán csinálhatnánk újra számokat, satöbbi. A harminc-negyven körüli, rakendrollnak kikiáltott vagy hazudott éveimben kétszer nyolc évet tanítottam egy alapítványi meg egy állami zeneiskolában párhuzamosan, csak így észrevétlenül. Én szerettem ezt, meg szeretem, de az nem lehet az életem célja, hogy szépen lassan kiöregedjek a régi forradalmártársakkal együtt. A fiatalok meg még sok mindent nem tudnak. Azt szeretem az egészben, ha pörög, mint a film. A személyzet persze kicserélődött párszor, váltott lovakkal az úton, mégis értékes dolgok születtek. Például három csodálatos gyermek édesapja lettem. De nem csak hölgyekkel, zenekarokkal is több vérszerződést kötöttem és bontottam már. Cserélődnek. Hazamegy egyszer mindenki. Jó dili ez, nem több. Egy csomó embernek. Nekem meg az életem. Én mindig ugyanabban voltam, amióta az eszemet tudom. Mindig próbákra jártam, mindig zeneszámokban, dalszövegekben, hangszerelésekben gondolkodtam, bandákban, bulikban, lemezekben. Most rámentem erre, hogy rendet akarok csinálni, mert már nem akarok olyan dolgokkal foglalkozni, amiket meg kéne változtatni. Nem akarok egy közösséghez tartozni csak azért, mert már három-öt-tíz-tizenöt éve ide tartozom, és mit fognak szólni az emberek. Nem akarom ezt a filmet már a magánéletben sem, mert ez egy sorozat, bazdmeg. Nekem ez az egész – az élet és a zene –

---

⁴⁰ *Az utolsó szamuráj* (rendező: Edward Zwick, főszereplő: Tom Cruise), 2003

⁴¹ Lengyelfi Miklós (1955), basszusgitáros, a KFT oszlopos tagja.

ugyanaz. Az egyik VHS-videón éppen szóváltásban vagyunk a Vogával, és mondom, hogy egy művésznek nincs magánélete... erre ő: te hülye vagy, a faszt nincs! Megmutattam neki máskor ezt a filmet, és őrjöngött, hogy ő nem ezt akarta mondani.

Elmondom neked egy átlagos hetemet az utóbbi tizenpár évből, meg fogod érteni ezt a dolgot. Hétfőn délelőtt megírok egy számot, délután kettőre beszaladok Újpestre tanítani (a dalt majd este befejezem), este az Éliás kolléga⁴² hazahoz, elszívünk egy cigarettát, zongorázunk, átmegyünk a kocsmába, lefekszem éjfélkor, reggel hétkor jön a Kelemen Angelika kollegina,⁴³ megyünk kocsival vidékre tanítani, jönnek mások is, remek a társaság, megérkezünk a helyszínre és megkérdezem, hogy hol a színpad. Hazaérek megint estére, na végre alszom (mert egyébként hétvégén Hódmezővásárhelyen voltam a családomnál), de előtte még írok a számhoz egy refrént vagy valamit, szerdán jönnek egész nap a magántanítványok, este az utolsóval berúgás, csütörtökön megyek stúdióba, hogy befejezzek valamit, pénteken végre tudok próbálni a nemtoménkivel, aztán szombaton megyünk játszani valahova vagy nem. Érted, ez ment hétről hétre, évről évre.

Papp Máté:

És bedarál közben a rock and roll?

Mohai Tamás:

Nem. Az a baj, hogy közben szar az egész. Lehetne jó is, de nem az. Csak a zene ment meg, mert nem oldódnak meg a problémák. Mert ugyanaz a tizenkét ember ül az asztalnál, kétezer éve is, most is, kétezer év múlva is... Egy közösségben mindig ugyanazok a lelkek vannak, van a kapzsi, van a naiv, van a nem tudod eldönteni, hogy geci vagy hülye (pedig csak geci szeretne lenni, de hülye hozzá) satöbbi. Én ott tévedtem, hogy sorsközösségekben gondolkodtam, de a zenéről kell, hogy szóljon a dolog. Bár bizalom nélkül nem lehet zenélni. És én bizalmat szavaztam a zenének. És ennek továbbra is „hangot adok”. Új színtereken.

---

⁴²Éliás Gyula Jr., énekes, énektanár.

⁴³Kelemen Angelika, dzsesszénekesnő, énektanár.